

Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Причини і передумови розгортання Національно-визвольної війни середини XVII ст. Богдан
Хмельницький

8 клас, Історія України, тема 16, Хорькова Л.В. КЗШ №114

Передумови повстання

1. Засилля в Україні польських землевласників.
2. Проблеми в національно-релігійній сфері.
3. Формування української нації.
4. Невідповідність між роллю та становищем козацтва у суспільстві
5. Перетворення козацтва на провідну політичну силу українського суспільства.

* Причини повстання

1. Посилення соціально-економічного визиску селян, міщан, козаків.
2. Загострення релігійних утисків православного населення.
3. Нехтування польською владою станових інтересів козацтва.
4. Прагнення народу помститися шляхті за наругу над ним.

Періодизація Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.

1. 1648 - 1649 рр. Наростання боротьби, Річ Посполита визнає певну самостійність України
2. 1650 - 1653 рр. Тривала боротьба не принесла успіху ані козацтву, ані полякам.
3. 1654 - 1655 рр. Надання Московською державою допомоги Україні. Успішне завершення українсько-московськими військами літньо - осінньої кампанії 1655р.в Україні.
4. 1656 - 1657 рр. Україна укладає військовий союз зі Швецією та Трансільванією. Спільні дії проти Польщі.

Характер, завдання і рушійні сили війни

а) війна - Національно-визвольна, спрямована проти польсько - шляхетського панування;

Антифеодальна, спрямована проти феодально - кріпосницького ладу;

б) *селяни* вбачали визволення від важкого економічного становища; *міщани* чекали ліквідації сваволі королівських намісників та урядників; *козацька старшина, шляхта та православне духовенство* мріяли вибороти право мати своїх підданих;

в) основна сила - *українське селянство, козацькі низи, міська біднота, частина нижчого духовенства.*

Ватажок, який очолив визвольну війну

Важливим чинником, що впливав на виникнення й поширення визвольного руху, стала можливою завдяки появі людини, яка була здатна очолити її. Такою людиною став

**БОГДАН
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.**



Життя і діяльність Б. Хмельницького

Б. Хмельницький родився 27 грудня 1595 р. на хуторі Суботів.

Богдан успадкував від своїх батьків гордість і непокору, холодний розум, здатність приймати оптимальні рішення, а ще – великі здібності до навчання.

Початкову школу здобув удома та в школі при одному з київських монастирів.

У Львівському єзуїтському колегіумі ґрунтовно вивчив латинську й польську мови.

Залишився вірний православній вірі.

Після навчання молодий Богдан вступає до Чигиринської козацької сотні.

У вересні 1620 року у битві під Цецорою загинув батько, а сам потрапив у полон. Після полону Хмельницький опинився на Запорозжжі. Брав участь у повстанні 1625 року.

Свавілля польських магнатів та шляхти наростало і це на собі відчув Б. Хмельницький. Чигиринський підстароста Д. Чаплинський задумав привласнити собі хутір Суботів, родову маєтність Б. Хмельницького. Наприкінці 1646 р. в одній із сутичок з татарами неподалік Чигирини поляки намагалися вбити Б. Хмельницького, рубонувши його шаблею, ніби татарина. Чаплинському вдалося привласнити хутір Суботів. Хмельницький марно шукав захисту з боку уряду. На його скаргу король порадив самотужки звести рахунки з Чаплинським. Та Б. Хмельницький разом із впливовими козаками вже готував повстання проти польсько-шляхетської сваволі в Україні.

**Напередодні великого
зрушення**

НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ під ПРОВОДОМ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (події 1648 – 1650 рр.)



Проголошення Б.Хмельницького гетьманом; початок Національно-визвольної війни (весна 1648 р.)
Володіння Я. Вишневецького на Лівобережжі на початку 1648 р.
Баччисарайська угода про військову взаємодопомогу між козаками й татарами (лютий – березень 1648 р.)
Дії сторін у 1648 р.:
 — козацькі війська на чолі з Б.Хмельницьким
 — татарські війська (союзники Б.Хмельницького)
 — польські війська
Місця найважливіших перемог козацького війська
Облога міст козаками
Північно-західна межа території, охороненої Національно-визвольною війною
Проголошення Б.Хмельницьким програми побудови Української козацької держави (січень 1649 р.)
Дії сторін у 1649 р.:
 — козацькі війська на чолі з Б.Хмельницьким
 — польські війська
Зборівський мирний договір (8 серпня 1649 р.)
Кордони Української козацької держави за Зборівським договором
Столиця Української козацької держави

Молдавський похід Б.Хмельницького (серпень – вересень 1650 р.)
Держави, з якими Б.Хмельницький підтримував дипломатичні відносини
Володіння Османської імперії (а) та її васалів (б)

піхота кіннота наступ відступ укріплені табори гармати
 УКРАЇНЦІ ТАТАРИ ПОЛЯКИ
 X Оточення та знищення військ

**Домашнє завдання -
параграф 16**